

da se napravijo dvojezični, namreč nemško-slovenski, oziroma italijansko-slovenski uradni napisi in pečati pri vseh tistih sodiščih, ki morajo po veljavnih naredbah slovensko uradovati.

3. C. kr. vlada se pozivlje, naj skrbi za primerne prostorije za okrajno sodišče v Šoštanju, ležeče v okrožju Celjskega okrožnega sodišča.

Gospoda moja! Na pokrajinah, kjer prebivajo Slovenci in Hrvati, je troje višjih deželni sodišč: Zadarsko, Tržaško in Graško. Deželni navadni jeziki so tu: nemški, slovenski, hrvaški ali srbski in italijanski. Večino imajo tod Slovenci, katerih je 1.175.535 duš, potem pridejo Nemci, katerih je 1.147.896, Hrvatov je 642.758, Italijanov pa 310.581. Ako bi se čistonemski okraji na Koroskem in na Štajarskem izločili, ostalo bi še 45.265 Nemcev. V takih razmerah bi pač kazalo, opustiti višje deželno sodišče v Gradcu, pri Tržaškem višjem deželnem sodišču pa ustanoviti nove senate ter jih premestiti v Ljubljano.

S to razdelitvijo bi se na leto prihranilo 50.000 gld., vrh tega pa bi mogla justična uprava na ta način jezikovnim potrebam v tistih krajih laglje in naravnije zadoščati, kakor jej je to sedaj mogoče. Prav res! Ta misel ni nova. Govorilo se je o njej v osemdesetih letih v — žal — povsem pozabljeni komisiji za prihranke. Slovenski poslanci si štejejo v dolžnost, da to vedno spravljamo v razgovor. Nadejamo se, da se ta misel gotovo uresniči in sicer v tistem trenutku, ko spoznajo odločni krogi naše monarhije, da je sedanjo nesrečno politiko na Primorskem korenito premeniti.

Gledé jezikovne ravnopravnosti pri sodiščih se med avstrijskimi Jugoslovani godi še najbolje dalmatinskim. Odkar je izšel ukaz pravosodnega ministerstva z dné 10. aprila 1872, je tam hrvaščina priznani uradni jezik za zunanje poslovanje, dočim je italijansščina še vedno izključni notranji uradni jezik, kar je po moji sodbi prava avstrijska neverjetnost. Videti je treba, da živi tam mimo pol milijona Slovanov samo 16.000 Italijanov. V Istri in sploh na Primorskem ni italijansščina samo notranji, ampak tudi zunanji uradni jezik. Italijani imajo tam isto, kar imajo Nemci na nemškem zemljišču in Poljaki v Gališki. S tem bi gospodje bili lahko zadovoljni. Slovenci ne segamo tako daleč. O tem bom se govoril. Kakor je italijansščina v Istri zunanji uradni jezik pri sodiščih, tako je tudi nemščina na Koroskem. Vsaj dejansko je tako, dasi bi po pravici ne smelo tako biti. Nič bolje ni na Štajarskem in tudi s Kranjskega se čujejo pogostoma pritožbe o povsem nezakonitem postopanju ondotnih sodnih oblastev glede slovenskega uradovanja s slovenskimi strankami. Pravosodno ministerstvo je v tem oziru naslanjaje se na drž. osn. zakone v zadnjih desetih letih izdalo mnogo ukazov in naredb, ki kažejo dobrohotnost proti slovenskemu prebivalstvu, ali sodni uradniki se teh ukazov in naredb ne drže in jih ne izvršujejo. To Vam koj dokažem. To se je zlasti godilo tedaj, ko je politični strankar, nemškoliberalni vitez Waser vodil višje deželno sodišče v Gradcu. Njegova uprava je bila dvajset let trajajoč boj zoper Slovence. (Dalje prih).

Cerkvene zadeve.

† Ana Brenčič, krščanska mati.

S Ptuja se nam piše: V soboto dne 7. malega srpana izročili smo materi zemlji telesne ostanke dne 5. istega meseca in Novi vesi pri Ptujju umrle posestnice Ane Brenčič. Pokojnica, koje blagi mož, Anton, se

je že preselil pred 25 leti v večnost, bila je mati osmerim otrokom, izmed katerih omenimo: dr. Alojzija Brenčič, advokata v Celju, Mihaela Brenčič, tovarnarja za opeko in veleposestnika v Žabjaku pri Ptujju in Andraža Brenčič, veleposestnika in narodno-zavednega gostilničarja v Ptujju. Rajna bila je prava krščanska in slovenska mati v najboljšem pomenu besede. Vzgojila je svoje otroke v pravem krščanskem in narodnem duhu. Sama izgled bogoljubnosti, delavnosti, pridnosti in varčnosti je tudi svoje otroke teh lepih in osrečujočih čednostij naučila in navadila. Smelo in upravičeno danes trdimo, da je jako razširjeni Brenčičev rod v župniji sv. Petra in Pavla v Ptujju najveljavnejši, najimovitejši, najpodjetniši, pa tudi v narodnem oziru najtrdnější in najzavedniši. Glejte posledice umne vzgoje, glejte plod uzorne matere! Kakó je vse ljubilo, čislalo in spoštovalo rajno 76letno Ano Brenčičevo, pokazal je pač najbolje njen veččastni pogreb, kojega so se udeležili razven žalujočih otrok, unukov in sorodnikov, trije č. gg. duhovniki, mnogo gg. učiteljev in drugega razumnistva, potem množica prostega naroda. Ob odprtem grobu zapeli so gg. učitelji ganljivo žalostinko: »Jamica tiha«. Rajna Ana Brenčič bodi vsem slovenskim materam vspodbuden izgled, kakó otroke vzgojevati, kako delati in živeti, da bodo časno in večno srečni. Pokojno uzorno mamico pa priporočamo vsem, ki so jih poznali, v pobožno molitev in blag spomin. Naj v miru počivajo!

† Janez Kolarič, kaplan v Dramljah.

(Priatelju v spomin napisal Fr. Muršič.)

Plamtelo ti srce gorkó
Za vero sveto, dom je mili;
Zato pa dá naj ti nebo
Sladák počitek zdaj v gomili!

Cenjeni bralec! Ko bi bil prišel na praznik sv. Cirila in Metoda v prijazne Dramlje, videl bi bil od vseh strani prihajati brez števila ljudi k župni cerkvi. Misli bi lahko, da more kaj posebno veselega biti; vendar žalostni obrazi bi te kmalu podučili, da danes ni dan veselja. In če bi vprašal drobnega solarčka, ki te je ravnokar pozdravil s krščanskim pozdravom: »Ljubo dete, povej mi, kaj se je zgodilo, da si danes praznično oblečen prišel k hiši božji in pa zakaj si tako žalosten?« Gotovo bi te začuden pogledal, češ, pa ste li vi jedini tujec, ki ne veste, kaj se je zgodilo te dni v Dramljah? Potem pa bi ti ihteč odgovoril: »Umrli so nam gospod katehet, ki so nas tako radi imeli in mi njih. Zdaj pa še brzo pohitim, da še jih enkrat vidim in potem jih spremimo k zadnjemu počitku«. Kaj ne, dragi bralec, tudi ti bi šel z njim tja, kjer se zbirajo ljudje, v hišico, v kateri med gorečimi svečami počiva mož — ne mož — mladenič še v najlepšem cvetu let. Čez blede, smrtno obličje mu je razlit blažen mir. Zaprte ima oči, o te oči! Kako prijazno so te gledale v življenju; iz njih je odsevala sama dobrotá, sama milina in ljubezen. Zaprta so mu tudi usta, o ta usta! Koliko žalostnih, obupnih src so potolažila, kako goreče oznanjevala čast božjo in mir ljudem, kolikrat šepetala iskreno molitev Stvarniku. In te blede, te koščene roke sklenjene so se v smrti v molitev. Kdo je ta mladenič, ki tako trdno tu počiva? To so drameljski gospod kaplan, gospod Janez!

Predno pa spremiva, cenjeni bralec, mladega duhovnika na kraj miru in pokoja, slišiva še nekaj o njegovem življenju in o njegovi prerani smrti.

Pokojni Janez Kolarič se je rodil dne 6. majnika l. 1869. v Mali vesi v župniji sv. Marjete niže Ptujja. Premožni, občespoštovani in pobožni stariši so odgojevali svojega najstarejšega sina Janezeka v pravem krščanskem duhu in strahu božjem dobro vedoč, da je

strah božji začetek modrosti. (Prid. 1, 7.) Sad dobre vzgoje se je tudi kmalu pokazal, kajti Janezek je s svojo pridnostjo in s svojim lepim vedenjem delal veliko veselje ljubim starišem. Najbolj sta ga veselili cerkev in šola. Skozi več let je stregel domačim duhovnikom pri službi božji; tam se je čutil vedno najsrečnejšega. O kako ga je bilo lepo videti, ko je opravljal angeljsko službo pri sv. maši. Tako pristrčno je sklepal svoji drobni ročici k molitvi, tako zaupno in proseče je upiral oči k Najsветеjšemu. Česa je pač prosil ljubeznivi ministrantek? Gotovo nič drugega, kakor da bi tudi on mogel opravljati enkrat duhovsko službo. V šoli je bil najmarljivejši učenec in ljubljenelec gosp. nadučitelja J. Vobiča, ki so pregovorili Janezekove stariše, da so ga dali v latinske šole.

Nižjo gimnazijo je dovršil v Ptuju, višjo pa v beli Ljubljani. Bil je vedno marljiv in vesten dijak, vzgled svojim tovarišem. Po dobro dokončanih šolah je vstopil v mariborsko bogoslovje, njegova iskrena želja že od otroških dnij se mu je tako izpolnila. Tu je delal mladi bogoslovec od ranega jutra do poznega mraka, vestno in marljivo pripravljal se za svoj vzvišeni poklic, tu je molil in prosil božjega blagoslova svojemu delu. Le čujmo, kako lepo poje v svoji pesmici:

Pred Tvoj oltar Gospod bom stopil,
Roke v molitvi dvigal bom,
Kadilo Tvojemu imenu
Na čast in slavo vžigal bom.

O Ti pa prošnje moje vliši,
O vžgi mi v srcu sveti žar,
In daj, da srce moje boče
V življenju celem svet oltar!

Ko so že vsi drugi trdno spali, brlela še je v njegovi sobi lučica. Vse to je pač jasna priča, kako je pokojnemu Janezu gofelo srce za vse resnično lepo in sveto, posebno pa za Boga in njegovo sveto službo. Srečno je dočakal po mnogih trudapolnih letih najlepša dneva v svojem življenju: dne 25. julija lanskega leta je bil v mašnika posvečen in dne 8. avgusta daroval je Bogu prvo nekrvavo daritev. Oj, kako so se takrat veselili skrbni stariši, babica, sestrice in bratci, sorodniki, prijatelji in znanci s celo šmarjetsko župnijo. Resnično, to je bil dan, ki ga je Gospod naredil, zato pa je bilo tudi veselje in radost v Gospodu. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Petero pglavitnih rečij, ki so potrebne novemu vrtu.

Vrte si napravljajo dandanes ljudske šole posebno zato, da se šolska mladina v njih drevesnicah uči sadjarstva. Vrte pa imajo ljudje sploh prav radi; to se vidi po tem, da marsikdo peščico svoje zemlje za to obrne, da si napravi vrtec. Ali vsakdo ne gleda na to, ali je tudi kraj, kjer ga naredi, vrtnarstvu ugoden. Pet pglavitnih rečij je, ki so neobhodno potrebne, ako hočeš, da se ti dobro izponaša vrtec, in to so: zrak, svetloba, toplota, voda in varnost. Izpregovorimo o vsaki besedico.

Zrak, to je dober zrak, je prvi pogoj rastlinskemu življenju. Kakor človek brez dobrega (čistega) zraka in če se stanovanjšča njegova vsak dan ne prezračijo, začne hirati in bolehati, tako se godi tudi vrtnim rastlinam, ako so v slabem ali pa v zaprtem (zaduham) zraku. Blizu gnojišč, med hlevi, za visokimi zidovi ne delaj vrto. Ako ima vrt tvoj tako lepo lego, pa ti drevesa in druga zelišča ne rastejo veselo, iskal bodeš drugih vzrokov, ki so jim škodljivi, a tega ne veš, da poman-

kanje čistega zraka je prva ovira veseli in zdravi rasti.

Svetloba pa je tudi potrebna, pa ne samo cveticam, temuč tudi drevju. Ali tu ne mislimo popolne teme, ampak tiste zapreke, ki delajo, da je vrt tvoj v senci. Senca je sicer povsod, tiste sence pa, ki se spreminja po dnevi, ne mislimo, ampak bojimo se tiste sence, katera je skoro celi dan na našem vrtu. Navaden pregovor veli: »senca mori«, to je, senca zatira in kvari rastlino, ki stoji v senci.

Da vrt potrebuje dosti in pripravne vode, tega menda ni treba šele dokazovati. Brez vlage trpijo rastline žejo; njih žeja je suša, suša pa tudi, kakor senca, mori rast. So letine, v katerih ni treba veliko priliti; so pa tudi take, da nebo, ne priliva, kolikor je treba, — tedaj mora pomagati človek. Treba torej, da je na vrtu vodnjak, kapnik, ali da kak potok ni daleč od njega. Čas je kapital vsakemu človeku; kjer ni vode blizu, rado se zanemarija prilitanje.

Brez toplote ni življenja v rastlini. Brez toplote vse odpne. Najbolj naravno in najcenejšo toploto daje nam solnce. Solnce ima s svetlobo in toploto svojo toliko moči do rastlinstva in živalstva, da je vse mrtvo ondi, kjer ni solnce. Ako imaš svetlice v loncih, lahko jih prenašaš sem ter tja, da jim je svetlo in toplo; a drugo je z vrtom, njega ne moreš prestavljati, torej glej, kadar nov vrt napravljaš, da ga narediš na prisojnem kraju.

Naposled še priporočamo varnost. Če je vrt blizu hiše, dobro! Sicer je pa ograja potrebna, pa tudi še varuha potrebuje vrt, kadar so pridelki v nevarnosti, da jih ne ukrade tat; pa tudi zavoljo živine je treba vrtu meje.

»Vrtnar.«

Deteljno seme.

Detelja je najvažnejša kmetijska rastlina na polju, pa žal, da prepogosto vidimo deteljšča s predenico pre-raščena, in taka njiva le malo dobička dá. Predenico od detelnega semena je težko očistiti, in ravno pri tem ima gospodar največjo škodo, če kupi seme, katero ne kali ali pa je s predenico pomešano. Najbolje storimo, da si seme doma pridelamo, in če je med deteljo, katero mislimo za seme pustiti, predenica (grinte), moramo jo poprej vso iz detelje požeti in sežgati. Deteljno seme se najhitreje z mlatilnico, pri kateri je tako zvani »Kleeenthüllungsmantel«, izmlati.

F. P—k.

Koleka prosto se vsled postave od 23. maja 1883 št. 82 drž. zak. vknjižbe po zapuščinah na podlagi prisodnih pisem (Einantwortung) pri sodnijah uradno brezplačno zvršijo.

Ta postava bila je javno razglašena, vendar je ljudstvu malo znana, in veliko stroškov bi si prihranili, ko bi se te olajšave pri zapuščinskih slučajih posluževali.

Ribe več dni sveže ali frišne ohraniti, se tako-le napravi: Riba se zakolje ali ubije, drobovina odstrani in s stolčenim sladkorjem potrosi terna hladnem, temnem kraju shrani.

Sejmovi. Dne 21. julija v Bučah. Dne 23. julija pri Sv. Heleni pri Slivnici, pri Sv. Mohorju blizu Rogatec, v Oresju, v Mariboru in pri Sv. Barbari pri Konjicah. Dne 24. julija pri Sv. Urbanu pri Ptuj. Dne 25. julija v Žalcu, Lipnici, Slov. Bistrici, Kozjem in pri Mariji-Tolaznici, okraj Rogatec. Dne 26. julija na Framu, pri Sv. Ani na Krembergu in v Teharji.